

ג. הַרְר — תֵּל אֶבוֹ-הַרִירָה

בין גבורי דוד המלך נזכרים: שמה הַרְרִי, אחיאם בין שרר הארכי¹⁷), הרר או אדר הוא מקום שטרט וזהה. אפשר להניח שהשם נשאר לפוליטה בשם של תל אבו-הריירה, הנמצא בNEGOTIUM בין באר שבע ועזה, על שפת ואדי א-שריעה.

השם הרר השתבש בקרב העربים ל'צורת אבו-הריירה, שהוא אישיות ידועה במסורת האסלאם. חווין מצוי הוא בארץ. שמות מקומות קדומים שרדו בשמות קברים קדושים לערבים, כגון: גור — שיקן א-ג'זארי ביהודה, רחוב — שיקן רחאב בעמק בית-שאן וכו'.

(17) שם"ב כ"ג, ל"ג.

איפת הַרְר היה מקום מגוריו של סנבלט החורני מאט ישעיו פרם

בדרך הכל מקובל, שמקום מגוריו של סנבלט, מנהיג השומרונים ומתחנדיו החרייפים ביותר של נחמיה ומפעלו, הייתה בית חורון, שלו שמה הוא נקרא החלוני. רק שליטו¹⁸) מעריך את ההנחה הזאת בטענו, כי לא ניתן א) שהכהן הגדול בירושלים, אשר היה מזען המלוכה, יקח לאשה לנכדו את בת ראש (בsegno של שליטו "שיח") של כפר קטען, כפי שהיתה חורון בזמן ההוא, ב) שאותו שיח, שלו כפר קטען היה בעבר בריתם של טוביה העמוני וגשם הערבי, אשר היו בלאס נסיכים שליטים בעבר הירדן מזרחה. ובכן סנבלט היה, לפי דעתו, גם הוא שליט בעל עמדת חשובה אישם בעבר הירדן בקרבת בעליך בירתו, והוא מציע את תלנים שבモואב (ישע' ט"ז, ח'ו; ירמ' מ"ה, ג', ה'; ל"ד) במקום מגוריו של סנבלט.

怯אורה הסברה שלשות האנשים, אשר קשו על נחמיה, כדי לחתור תחת יסודות המדינה היהודית המתהווה, שווים הם בעמדתם החברתית והمدنית, בכוחם ובהשפעתם, ושהם שכנים הרחוקים מישראל, יש בה מן הברק המשפיע על הדמיון, אולי אין להתעלם מן העבודות: סנבלט, שמו אשורי, בוודאי היה מיזצאי בבל או מצאצאים של אלה; בו בזמן שגשם מסומן ערבי וטובייה בשם הירודי, הפועל נגד אחיו, מכונה העבד העמוני, אין לאומינוו של סנבלט ברורה מלכתו, ולכן הוא נקרא על שם מקום מגוריו. משך הזמן יתברר באיזה מנהה הוא נמצא.

נחמיה מספר: וזה כאשר שמע סנבלט כי אנחנו בונים את החומה ויחר לו ויכעס הרבה וילעג על היהודים. ויאמר לפניו אחיו וחיל שמרון. ויאמר: מה היהודים האממלים עושים (נחמי' ג', ל"ג-ל"ד). ובכן סנבלט, הלוועג ליהודים ומדבר עליהם כל זרים לו, אינו מודעה אתם, הוא אינו יהודי. מי הם אחיו, שלפניהם הוא אומר את הדברים האלה בנווכחות חיל שומרון? הווי אומר שם השומרונים. ואם היה סנבלט שומרוני, הרי בודאי ישב בקרב אחיו בארץ שומרון ולא בארץ מו庵.

אמנם, אף יהושע י'ח. יג-יד היה בית חורון בתחום בני יוסף בהר אפרים ובודאי ישבו במקום זה שומרונים בתחום תקופת בית שני. מוקדמת מבט היסטוריית – גיאוגרפיה אין איפוא פסול בהנחה, שמקום מושבו של סנבלת היה בית חורון. אבל יש כאן קושי לשוני. מדי הזכר במקרא שם של אדם הנקרה על שם מקום מגורי זהה מרכיב מהמלה בית יהושע ושניה הנסמכת אל הקדמתה. אין התיבה בית נופפת מהשם המורכב, כגן ישיבתי-הַחִמֵי (שמוא"ט ז', א'; י"ח, נ"ח), אהנן בתי-הַחִמֵי (שמוא"ב כ"א, י"ט), יהושע בית יהשמשי (שמוא"ז ו' י"ד; י"ח); חיאל בית-הַאֲלֵי (מלכ"א ט', ל"ד). סנבלת מבית-חרון היה ציריך איפוא להקרה סנבלת בתי-הַחִמֵי. אמן, בראשית גבוריו דוד (שמוא"ב כ"ג) אכן מוצאים את השם חילץ הפלטי, שהיא כנראה מבית פלט (יהושע ט', ג'; נחמי י"א, כ"ו) וכן אהנו החדרי, שנקרה בכך הנראה על שם עין חרוד. אבל אלה הם יוצאים מן הכלל המוחקים את הכלל. אפשר שלווערכן הרשימה היה נוח לזכיר את השם המורכב בשעה שרשות רוב הגבורים על שמות המקומות הבלתי מוכרים של מוצאים, כגן עירא התקועי, אבעזר הענתתי וכו'.

את מקום מושבו של סנבלת יש לחשוף קרוב יותר למרכז השומרונים, לשכט. בקצת עמק שכט לרגלי הר גרייזים נמצא הכפר הערבי ח'נארה. שלפי עתיקותיו, שרידי בנין, בורות ומערות-קברים. החצובים בסלעים. היה מיושב במשך כל תקופה הברזל, היינו בימי בית ראשון ובתקופת בית שני. גם מטעמים פוניטיים יתאים השם המודרני שם העברי חורון. בשם הערבי נשמרו הח'ית והר'יש של השם העתיק, ובמקום דימון=למה, עבדון=עברה, צידון=צידא, חזון תמר=חצאה, צלמון=סלאה ועוד. חורון=ח'נארה היה מושב מצוין למנהיג השומרונים. שהיה בודאי בעל אחוזות גדולות, אשר השתדרו על פני עמק שכט הפורח והר גרייז הרענן. המקום קרוב למרכז השומרונים. מרוחקו משכם כמרחק המושבה מוצא מירושלים. בההפר מזימת של שלושה בנה סנבלת על הר גרייז מרכזו דתי ומדיני לבני עדתו, ומכאן המשיך בתכתיו נגד היהודים, ביחוד לאחר שנחמה גרש את חתנו מירושלים. בעלי בריתו מעבר לירדן הסתלקו או לגמרי מהענין וירדו מעל הבימה.

[הערה: מוביל לחכום לבירור השאלה על מקום מגוריו של סנבלת התרני ברכזוני לח'נארה על טסקה אותה במדרש ויסעטו פרק ב' (ח'זאת י. ב. לויטערבראך, מאמרם לוכרן ר' ז. פ. חייט ז"ל, ע' ר'יטס): וביום הששי נתקבצו כל האמוראים ובאו אצלם (=יעקב ובני)... וביקשו מהם שיישו שלום, ואז עשו עמם שלום ונחתנו להם תמנה וכל ארץ חוריה. הבונה היא לשני אורים בארצ'אפרים מדורם לשכם (על הרקע ההיסטורי ר' S. Klein, ZDPV 1934, Se. 7 ff.). חוריה אינה כנראה אלא ח'נארה, שאותה מזהה מר י. פרס עם מקום מגוריו של סנבלת התרני. – ב. מ.]